

КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА СТАНДАРТ СТУДЕНТА І ВИКЛАДАЧА ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДГОТОВКИ ЛІКАРЯ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ВИМОГАМИ

Катеренчук І.П.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Підготовка сучасного лікаря за європейськими вимогами передбачає не лише створення освітніх програм підготовки, навчальної літератури, а в першу чергу - підготовку компетентного викладача і студента, здатного засвоїти навчальний матеріал і відповідати професійним вимогам.

Ключові слова: компетентність, стандарт студента, стандарт викладача.

Сучасний лікар, який має традиційну медичну освіту, повинен повною мірою відповідати потребам практичної охорони здоров'я, своєї професійної компетентності. Чинна система підготовки сучасного лікаря зобов'язана справлятися із завданнями, визначеними державними освітніми стандартами випускників [2,3].

Запровадження освітніх стандартів дозволило якщо і не повністю зняти, то, принаймні, згладити протиріччя між сформованими традиційними вузькодисциплінарними підходами до вищої медичної освіти та викликаною часом необхідністю забезпечення цілісного, системного освітнього процесу становлення сучасного лікаря. Запровадження нових навчальних планів і програм відповідно до вимог Болонського процесу та кредитно-модульної системи підготовки має забезпечувати оволодіння новітніми досягненнями клінічної медицини і практичними навичками лікаря, поєднання практичної підготовки з фундаментальною підготовкою [1].

Однак, незважаючи на найкращі програми підготовки та впровадження стандартів освіти, успіх у підготовці сучасного лікаря суттєво залежить від стандарту «первинного матеріалу», тобто абітурієнта і надалі - студента, а також від стандарту загальних сучасних професійних вимог до викладача, тобто професійної компетентності.

З нашої точки зору, доцільним є впровадження європейських освітніх вимог до абітурієнтів, оскільки без цих вимог неможливо підготувати лікаря, який би відповідав сучасним стандартам. До цих вимог належать такі:

1. Уміння працювати на комп'ютері (на рівні користувача);
2. Знання іноземної мови (вільне володіння англійською мовою);
3. Широка загальна підготовка (універсальність, загальний рівень розвитку, базові знання);
4. Навички спілкування;
5. Особистісні якості, особиста ефективність;
6. Уміння працювати в команді (командний дух, навички командної роботи);
7. Організаційний досвід (організаційна поведінка);
8. Лідерство (персональне лідерство, успіх);
9. Комунікбельність, комунікаційні навички;
10. Мобільність, максимальна адаптивність, готовність підлаштовуватися під вимоги, вміння орієнтуватися в умовах, що швидко змінюються;
11. Висока мотивація до роботи;
12. Здатність системно мислити;
13. Уміння опрацьовувати великі обсяги інформації і виокремлювати головне (аналіз інформації);
14. Уміння застосовувати знання на практиці;
15. Уміння і бажання постійно вчитися;
16. Бажання вдосконалюватися в будь-якій галузі;
17. Кар'єрний успіх.

І не результати незалежного тестування, а передусім для підготовки лікаря першочергового значення повинні набути результати психологічного тестування з визначенням, чи може цей абітурієнт за своїми особистісними і освітніми можливостями навчатись у вищому медичному навчальному закладі.

Безумовно, з іншого боку, суттєво змінюються вимоги до професійної компетентності викладача:

1. Викладач повинен бути основним носієм інформації, тобто бути спеціалістом у своїй справі.

2. Сучасний викладач потрапляє в ринкові відносини, пов'язані з великою кількістю освітніх технологій, які конкурують між собою. Уміння розробляти і опановувати найбільш ефективні, вже апробовані освітні технології – один із показників професійної компетентності сучасного викладача.

3. Змінюються відносини «студент – викладач»: студенту потрібен наставник для входження в професійний світ, засвоєння вироблених у ньому, іноді сторіччями, професійних цінностей, моделей поведінки.

4. Від кожного викладача вимагається не тільки планувати свою роботу і звітувати про неї, робити записи в кафедральних журналах про проведені заняття. Від кожного викладача наполегливо вимагається стати учасником європейської системи освіти. Від викладача очікується активна життєва позиція, яка передбачає, що він не тільки буде виявляти проблеми життя ВНЗ, брати участь у прийнятті рішень із цих проблем, а й бути активним провідником прийнятих рішень у життя, брати участь у контролі над їх виконанням.

5. Поряд із новими технічними засобами навчання (комп'ютер, Інтернет, мультимедіа та ін.), якими викладачеві треба вміти користуватися, в розряд засобів навчання і виховання потрапляють:

а) моделі поведінки самого викладача;

б) виконання ним різноманітних соціальних ролей, наприклад, таких як «лідер», «керівник», «авторитетний спеціаліст » та ін.;

- комунікативна компетентність викладача. Яким би гарним фахівцем не був викладач, але якщо він не може викликати довіру у своїх студентів, установити з ними психологічний контакт, якщо він не вміє співпрацювати з колегами, об'єднуючи зусилля для вирішення актуальних для кафедри

(факультет, ВНЗ) завдань, то ефективність його в навчально-виховному процесі буде низька.

Отже, з урахуванням вищевикладеного, деталізований склад компетенцій викладача медичного ВНЗ охоплює такі компетенції та їх складові:

I. Медико-експертні компетенції (вміння і здатності до діяльності в обраній медичній професії та в навчальній дисципліні, що викладається):

- 1) полідисциплінарні знання професії лікаря;
- 2) найсучасніші поглиблені знання в предметній галузі та суміжних із нею;
- 3) навички лікувально-консультативної роботи;
- 4) навички медико-експертної діяльності, експертизи освітніх і наукових проектів;
- 5) навички наставництва;

II. Міжособистісні (комунікативні) компетенції (навички соціальної взаємодії та співпраці):

- 1) особистісні якості;
- 2) комунікабельність, комунікаційні навички;
- 3) вміння працювати в команді;
- 4) організаційний досвід;
- 5) уміння вести переговори, домовлятися;
- 6) лідерські якості (персональне лідерство, успіх);
- 7) мовні компетенції (добре поставлена мова, вільне володіння професійною мовою);

8) знання іноземної мови (на рівні міжнародних сертифікаційних вимог).

III. Психолого-педагогічна компетенція:

- 1) вміння планувати й організувати освітній процес;
- 2) вміння проектувати і створювати освітні ресурси в різному форматі;
- 3) володіння традиційними й інноваційними технологіями навчання;

4) вміння використовувати результати наукових досліджень у медицині в педагогічній діяльності;

5) вміння проектувати і відбирати необхідні засоби оцінювання досягнень студентів;

6) володіти технологіями оцінювання;

7) навички роботи у віртуальному освітньому середовищі, в т. ч. з використанням англомовних ресурсів;

8) вміння використовувати автоматичні інтерактивні навчальні системи;

9) володіти навчальними технологіями;

IV. Науково-дослідна компетенція (навички наукових досліджень у обраних медичній і педагогічній галузях):

1) володіння методикою планування та підготовки програми наукових досліджень;

2) навички критичного читання медичних наукових публікацій, у тому числі англійською мовою;

3) володіння методологією та методикою наукового дослідження в рамках предметної галузі та в галузі наукових інтересів;

4) вміння на практиці проводити наукові дослідження в галузі медицини та суміжних із нею;

5) навички написання медичних наукових статей;

6) навички виконання та оформлення дисертаційного дослідження;

7) навички роботи з науковими медичними базами даних, у тому числі з англомовними базами даних;

V. Управлінська компетенція:

1) спеціалізовані знання з управління персоналом медичного вишу;

2) управління людьми;

3) вміння керувати власною діяльністю;

4) управління за цілями;

5) навички управління проектами;

VI. Інформаційна компетенція:

- 1) знання медичної інформатики;
- 2) уміння вести пошук наукової і навчальної медичної інформації з використанням пошукових Інтернет-систем;
- 3) уміння опрацьовувати великі обсяги інформації та виокремлювати головне (аналіз інформації);
- 4) вміння створювати комп'ютерні бази даних, аудіо-відео матеріали в різних форматах для використання в наукових і освітніх цілях;
- 5) вміння використовувати інтерактивні навчаючі системи, володіння сучасними освітніми технологіями;

VII. Технічна компетенція:

- 1) володіння програмно-апаратними засобами освітнього середовища;
- 2) володіння медичними апаратними засобами, необхідними для навчання студентів;
- 3) навички роботи з апаратними засобами різних класів у своїй предметній галузі;
- 4) володіння навичками аудіозапису та відеозйомки;
- 5) навички підготовки та технічного забезпечення навчальних занять;

VIII. Мотиваційно-креативна компетенція:

- 1) висока мотивація до роботи;
- 2) здатність системно мислити;
- 3) вміння застосовувати знання на практиці;
- 4) вміння і бажання постійно вчитися;
- 5) бажання вдосконалюватися в будь-якій галузі;
- 6) мобільність, максимальна адаптивність.

І лише поєднання професійної компетентності викладача з відповідною компетентністю абітурієнта і студента медичного ВНЗ здатне забезпечити підготовку лікаря на рівні сучасних вимог – лікаря європейського зразка.

Список використаної літератури

1. Медична освіта в світі та Україні: додипломна освіта, післядипломна освіта, безперервний професійний розвиток: [навч. посіб. для виклад., магістр.,

аспір., студ.] / Ю.В. Поляченко, В.Г. Передерій, О.П. Волосовець [та ін.]. – К.: Книга плюс, 2005.- 384 с.

2. Наказ МОЗ України №239 від 16.04.2003 р. «Про затвердження складових галузевих стандартів вищої освіти з напрямку підготовки 1101 «Медицина».

3. Наказ МОЗ України № 330 від 14.04.2010 р. «Про внесення змін у галузеві стандарти вищої освіти напрямків підготовки 1101 «Медицина» та 1102 «Фармація» .